

ЕКОНОМІКА І ПІДПРИЄМНИЦТВО

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>12 Інформаційні технології</i>
Спеціальність	<i>126 Інформаційні системи та технології</i>
Освітня програма	<i>Інформаційні управляючі системи та технології</i>
Статус дисципліни	<i>Обов'язковий</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>4 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>90 годин (3 кредити ЕКТС)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік</i>
Розклад занять	<i>Лекції – кожного тижня та практики – через тиждень</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>к.е.н., доцент, Дученко Марина Михайлівна</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/MTU4MDczNjA3MTg4</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Економіка і підприємництво» передбачає формування економічних знань, вмінь і здатностей майбутніх фахівців для ефективної господарської діяльності підприємств за видами економічної діяльності.

В умовах ринкових відносин зростає самостійність підприємств, їх економічна та правова відповідальність. Кожне підприємство самостійно відповідає за свою роботу та ухвалює рішення щодо його подальшого розвитку.

Предметом дисципліни «Економіка і підприємництво» є вивчення методів та засобів найраціональнішого сполучення (організації) трудових і речових компонентів сукупного виробничого процесу виготовлення продукції, надання послуг, які забезпечують безперебійність та ритмічність діяльності підприємства в конкретних умовах, виходячи з поставлених перед ним цілей та завдань.

Метою дисципліни є формування у студентів комплексу професійних знань з теоретичних основ і сучасного досвіду виробництва; усвідомлення сутності його понять та категорій; з'ясування змістовності проектно-технічної підготовки і виготовлення продукції; прищеплення їм практичних навичок системного аналізу виробничих процесів; набуття і закріплення умінь використання принципів, методів, способів та інструментів раціональної організації виробничих систем, а також сприяння розвитку дослідницьких і організаторських здібностей в підготовці організаційних проектів виробництва та ефективної їх реалізації.

Після вивчення дисципліни студенти мають продемонструвати такі результати навчання: ЗК 8 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; ФК 5 Здатність оцінювати та враховувати економічні, соціальні, технологічні та екологічні фактори на всіх етапах життєвого циклу інфокомунікаційних систем; ФК 21 Здатність до математичного моделювання в економіці, розуміння прикладних задач і математичних моделей макро- і

мікроекономіки, аналізу і прогнозування процесів ринкової економіки; ПРН 10 Розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та існуючих державних і закордонних стандартів під час формування технічних завдань та рішень; ПРН 11 Демонструвати вміння розробляти техніко-економічне обґрунтування розроблення інформаційних систем та технологій та вміти оцінювати економічну ефективність їх впровадження; ПРН 17 Знати суть основних економічних категорій, наукові основи та шляхи підвищення виробництва, економії ресурсів.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна базується на знаннях, набутих студентами під час вивчення дисциплін: «Вища математика», «Філософія» та має зв'язок з дисциплінами «Основи менеджменту», «Основи маркетингу», «Управління проектами», та забезпечує прикладні кредитні модулі навчального плану на пряму підготовки освітнього ступеню «бакалавр».

3. Зміст навчальної дисципліни

Перелік розділів і тем дисципліни

Розділ 1. ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Підприємство як суб'єкт господарювання. Економічний механізм діяльності підприємства. Види економічної діяльності та основні напрямки їх розвитку. Промислове підприємство та мета його діяльності. Міжнародна класифікація підприємств. Форми об'єднання підприємств в Україні. Виробнича програма, показники оцінки обсягів випуску продукції підприємства.

Розділ 2. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Основні та оборотні засоби підприємства. Кадри та продуктивність праці. Організація оплати праці на підприємстві. Економічна сутність, класифікація і структура основних засобів. Види зносу та методи нарахування амортизації основних засобів. Показники оцінки стану та ефективності застосування основних засобів. Потужність підприємства та методи її вимірювання. Сутність, склад і класифікація оборотних засобів. Показники нормування оборотних засобів. Кадрова політика та система управління кадровим потенціалом. Персонал підприємства, його склад і професійно-кваліфікаційна структура. Трудомісткість продукції. Принципи стимулювання продуктивної праці. Зміст та функції заробітної плати. Ринкові форми і системи оплати праці. Державне регулювання оплати праці.

Розділ 3. ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА

Витрати виробництва та собівартість продукції. Ціни та ціноутворення підприємства в умовах ринку. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства. Якість і конкурентоспроможність продукції підприємства. Витрати за видами економічної діяльності. Собівартість продукції, структура і методи її визначення. Поняття точки беззбитковості. Калькуляція витрат на продукцію підприємства. Кошторис витрат на виробництво, роботи, послуги підприємства. Економічний зміст і функції ціни. Мета ціноутворення в умовах ринку. Класифікація цін. Сутність та основні завдання фінансової діяльності підприємства. Показники оцінки фінансового стану підприємства. Дохід і прибуток. Джерела формування та розподіл прибутку на підприємствах різних форм власності. Поняття якості та конкурентоспроможності продукції. Технічний рівень і якість продукції, методи їх оцінювання. Система управління якістю продукції підприємства. Стандартизація і сертифікація продукції.

Розділ 4. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА

Організація основного виробництва на підприємстві. Технологічна та організаційна підготовка виробництва. Організація допоміжного виробництва. Організація технічного обслуговування і ремонту обладнання. Прогнозування і планування діяльності підприємства. Принципи організації виробничих процесів та їх класифікація. Типи виробництв та їх техніко-

економічна характеристика. Методи організації виробництва. Виробнича структура підприємства. Виробничий цикл. Нормування витрат сировини, допоміжних матеріалів та енергоносіїв на випуск продукції. Організація забезпечення виробництва технологічним оснащенням. Організація транспортного господарства підприємства. Технічне обслуговування і ремонт обладнання: сутність, місце у виробничій структурі підприємства та організаційні форми. Сутність та організація стратегічного планування підприємства в умовах ринку. Прогнозування, його суть, зміст, типи та методи прогнозування. Система показників планування. Бізнес-план підприємства.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2004. – 480с.
2. Економіка підприємств: Навч. посібник. / За ред. П.С. Харіва. – Т.: Економічна думка, 2002. – 450с.
3. Економіка підприємства. Курс лекцій: У 2-х книгах / під заг. ред. П.В. Круша, К.В. Шелехова. – К.: НТУУ «КПІ», 2012. Кн. 1 Структура, продукція, ресурси. Частина 1. – 308с.
4. Економіка підприємства. Курс лекцій: У 2-х книгах / під заг. ред. П.В. Круша, К.В. Шелехова. – К.: НТУУ «КПІ», 2012. Кн. 2 Теорія і практика господарювання. Частина 1. – 342с.
5. Економіка підприємства: Навч. пос. / За заг. ред. В.Г. Герасимчука, А.Е. Розенплентера. – К.: ІВЦ Видавництво «Політехніка», 2003. – 264 с. - Бібліогр. с 261.
6. Економіка підприємства: Навч. посіб. / А.В. Шегда, Т.М. Литвиненко, М.П. Нахаба та ін.; За ред. А.В. Шегди. - 2-ге вид., стер. - К.: Знання-Прес, 2002. – 355 с.
7. Економіка підприємства: навчальний посібник / за заг. ред. П.В. Круша, В.І. Подвігіної, Б.М.Сердюка– К.: Ельга-Н, КНТ, 2007. – 780с.
8. Економіка підприємства: Підручник / Грещак М.Г., Колот В.М., Наливайко А.П. та ін.; За аг. Ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2004. – 528 с.
9. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 488 с.
10. Тян Р.Б., Багрова І.В. Організація виробництва: Навчальний посібник / За ред. проф. І.В. Багрової – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 260с.

Додаткова література:

11. Афанасьєв М.В., Гончаров А.Б. Економіка підприємства. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. / За редакцією проф. М.Ф. Афанасьєва. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2003. – 410с.
12. Володькіна М.В. Економіка промислового підприємства. Навч. посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. 280с.
13. Економіка і організація хімічних виробництв. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт для студентів заочної форми навчання для студ. хіміко-технологічних спец. / Уклад.: О.А. Підлісна, В.В. Янковий, М.П. Дорошенко. – К.: ІВЦ Видавництво «Політехніка», 2002 – 20 с.
14. Економіка підприємства. Збірник практичних задач і конкретних ситуацій. Навчальний посібник (С.Ф. Покропивний, Г.О. Швиданенко, О.С. Федонін) – К.: КНЕУ, 2000. – 328с.
15. Економіка та організація виробництва: Метод.вказівки до викон. організац. – екон. Розділу дипломн. проектів і курсових робіт для студ. ф-ту електроніки/ Уклад.: В.П. Пашін, В.В. Романов, Н.В. Єгорова. – К.: НТУУ “КПІ”, 2011. – 118с.
16. Круш П.В., Клименко О.В., Подвігіна В.І., Гулевич В.О. Капітал, основні та оборотні засоби підприємства. Навчальний посібник. – К.: Цент учбової літератури, 2008. – 328 с.
17. Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з курсу «Економіка та організація підприємства». К.: НТУУ(КПІ), 2008.
18. Організація виробництва: Навч. посіб. / В.О. Онищенко, О.В. Редкін, А.С. Старовірець, В.Я. Чевганова. – К.: Лібра, 2005. – 336 с.

19. Подвігіна В.І., Гулевич В.О. Організація виробничого процесу в часі та просторі. Потокове виробництво. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 136 с.
20. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: Навч. посібник. – Житомир, ЖІТІ, 2002. – 647с.
21. Іванова В.В. Планування діяльності підприємства: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 472 с.
22. Єгупов Ю.А. Організація виробництва на промисловому підприємстві. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 488с.
23. Онищенко В.О., Редкін О.В., Старовірець А.С., Чевганова В.Я.. Організація виробництва. Практикум: Навч. посібник. – К.: Лібра, 2005. – 376с.

Інформаційні ресурси

1. Урядовий портал [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
2. Статистика СНД [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.cisstat.com>
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Верховна Рада України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
5. Кабінет міністрів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
6. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.minfin.kmu.gov.ua>
7. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
8. Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>
9. Міністерство енергетики та вугільної промисловості України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mre.kmu.gov.ua>
10. Міністерство інфраструктури України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mtu.gov.ua>
11. База нормативних актів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua>
12. Офіційний бюлетень поточного законодавства України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ovu.com.ua/articles>
13. Українське законодавство та правові інформаційні ресурси [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.liga.net>
14. Роботи відомих економістів (витяги з першоджерел) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gallery.economicus.ru>
15. Національна бібліотека ім. Вернадського (електронний каталог наукової періодики) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
16. Державна установа "Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>
17. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua>
18. Інтернет-портал для управлінців [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.management.com.ua/>
19. Портал "Корпоративний менеджмент" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.cfin.ru/>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекції, практичні заняття, виконання аналітично-розрахункових завдань, дискусії, аналіз конкретних ситуацій, командна робота.

6. Самостійна робота студента/аспіранта

До самостійної роботи студентів відносимо: підготовку до аудиторних занять, проведення розрахунків за первинними даними, отриманими на практичних заняттях, розв'язок задач,

підготовка до заліку. Відповідно до навчального плану на самостійну роботу відводиться 36 годин.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Ключовими заходами при викладанні дисципліни є ті, які формують семестровий рейтинг студента.

Студенти мають своєчасно виконувати завдання відповідно до умов отримання першої та другої атестації.

Штрафних балів з дисципліни не передбачається.

Студентам можуть нараховуватись заохочувальні бали (усього – не більше 10 балів) за такі види наукової та дослідної роботи:

- проведення науково-дослідної роботи за темами, що виносяться на самостійне вивчення (НДР), результати якої представлено у вигляді наукової статті (ваговий бал – 10);
- проведення науково-дослідної роботи за темами, що виносяться на самостійне вивчення (НДР), результати якої представлено у вигляді наукових тез, презентації, огляду наукових праць тощо (ваговий бал – 5);
- участь у конкурсах наукових робіт, за тематикою дисципліни (ваговий бал – 5).

Відвідування занять є вільним, бали за присутність на лекціях та практичних заняттях не додаються. Втім, вагома частина рейтингу студента формується через активну участь у виконанні навчальних завдань на практичних заняттях, тому у разі їх пропуску студент не матиме можливості отримати відповідні рейтингові бали.

Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або інші вагомні життєві обставини), студенту надається додаткова можливість їх складання протягом найближчого тижня.

Крім того, передбачається, в межах вивчення навчальної дисципліни, участь у конференціях, форумах, круглих столах тощо.

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Семестрова атестація студента проводиться за результатами підсумкового визначення рейтингової оцінки з дисципліни. Оскільки семестрова атестація з дисципліни передбачена у вигляді заліку, рейтингова оцінка формується як сума всіх отриманих протягом семестру рейтингових балів.

1. Рейтингова оцінка студента складається з балів, які він отримує за такі види робіт:

- 1) робота на практичних заняттях (П) – передбачає участь у дискусійному обговоренні питань та розв'язанні задач (орієнтовна кількість відповідей студента протягом семестру – 8, ваговий бал – 5)
- «відмінно» – виконання завдань в повному обсязі, без помилок (не менше 90% потрібної інформації) – 5 балів;
 - «добре» – виконання завдань в повному обсязі, з незначними помилками (не менше 75% потрібної інформації) – 4 бали;

- «задовільно» – виконання завдань не в повному обсязі, але не менше 60% загального обсягу, та з помилками – 3 бали;
- «достатньо» – виконання завдань не в повному обсязі, але не менше 50% загального обсягу, та із значними помилками – 2 бали;
- «незадовільно» – робота не відповідає вимогам до «достатньо» – 0-1 бал.

2) виконання навчальних завдань (Н) – передбачає представлення виконаних самостійно та (або) в групах розрахунково-аналітичних завдань (кількість завдань протягом семестру – 6, ваговий бал – 5)

- «відмінно» – виконання завдань в повному обсязі, без помилок (не менше 90% потрібної інформації) – 5 балів;
- «добре» – виконання завдань в повному обсязі, з незначними помилками (не менше 75% потрібної інформації) – 4 бали;
- «задовільно» – виконання завдань не в повному обсязі, але не менше 60% загального обсягу, та з помилками – 3 бали;
- «достатньо» – виконання завдань не в повному обсязі, але не менше 50% загального обсягу, та із значними помилками – 2 бали;
- «незадовільно» – робота не відповідає вимогам до «достатньо» – 0-1 бал.

3) написання експрес-контрольних робіт (ЕКР) – передбачає перевірку рівня підготовки студента за визначеною темою або навчальним елементом (орієнтовна кількість експрес-контролів протягом семестру – 6, ваговий бал – 5)

- «відмінно» – виконання завдань в повному обсязі, без помилок (не менше 90% потрібної інформації) – 5 балів;
- «добре» – виконання завдань в повному обсязі, з незначними помилками (не менше 75% потрібної інформації) – 4 бали;
- «задовільно» – виконання завдань не в повному обсязі, але не менше 60% загального обсягу, та з помилками – 3 бали;
- «достатньо» – виконання завдань не в повному обсязі, але не менше 50% загального обсягу, та із значними помилками – 2 бали;
- «незадовільно» – робота не відповідає вимогам до «достатньо» – 0-1 бал.

Умовою позитивної першої атестації є отримання студентом на час атестації не менше 20 балів.

Умовою позитивної другої атестації – отримання не менше 40 балів.

Максимальний рейтинг студента – 100 балів.

Студенти, які мають рейтинг не менше 60 балів, отримують відповідну позитивну оцінку без додаткових випробувань.

2. Підсумкова атестація проводиться для студентів, які мають рейтинг менше 60 балів, а також тих, хто хоче підвищити оцінку. Підсумкова атестація проводиться у формі написання залікової контрольної роботи (ЗКР). У цьому разі бали, які студент набрав протягом семестру, анулюються.

Залікова контрольна робота складається з таких завдань:

- розкриття теоретичних питань (кількість питань – 4, ваговий бал – 10);
- виконання практичних завдань (кількість завдань – 5, ваговий бал – 10);
- виконання розрахункового завдання (кількість завдань – 1, ваговий бал – 10).

Максимальна залікова оцінка – 100 балів.

Максимальна оцінка за курс – 100 балів.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

- Кількість балів	- Оцінка
- 100-95	- Відмінно
- 94-85	- Дуже добре
- 84-75	- Добре
- 74-65	- Задовільно
- 64-60	- Достатньо

- Менше 60	- Незадовільно
- Не виконані умови допуску	- Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

У додатках до силябусу знаходиться перелік питань до заліку.

Робочу програму навчальної дисципліни (силябус):

Складено доцентом кафедри теоретичної та прикладної економіки,
к.е.н., доцентом Дученко М.М.

Ухвалено кафедрою теоретичної та прикладної економіки (протокол № 1 від 31.08.2020 р.)